

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2798/2023
16.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Бојан Станојловић, адвокат из ..., против туженог „Gradient“ ДОО Београд, чији је пуномоћник Миланка Радовановић, адвокат из ..., ради поништаја решења и исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3531/22 од 28.12.2022. године, у седници одржаној 16.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3531/22 од 28.12.2022. године у потврђујућем делу.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 307/22 од 09.03.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и поништено као незаконито решење о отказу уговора о раду туженог дел. бр. .. од 13.08.2014. године, којим је тужиоцу престао радни однос код туженог. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени да тужиоцу исплати накнаду штете у износу од 18 зарада које би тужилац остварио да ради у износима од по 50.000,00 динара месечно са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 232.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3531/22 од 28.12.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у ставовима другом и трећем изреке и предмет враћен истом суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену у потврђујућем делу, тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану одлуку у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 10/23), Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Неосновани су ревизијски наводи да је другостепени суд учинио битну повреду из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП јер је одлучивао на основу чињеничног стања које је утврђено у првостепеној пресуди.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен код туженог од 2005. године. Уговором о раду бр. .. од 19.06.2008. године распоређен је на радно место „возач теретног возила“. Решењем Другог основног суда у Београду од 11.06.2014. године изречена му је мера забране управљања моторним возилом категорије „Ц“ у трајању од једне године (извештај МУП РС од 22.07.2014. године). Због немогућности обављања радних дужности код туженог услед изречене мере, тужиоцу је од стране туженог 13.08.2014. године понуђена измена уговора о раду бр. .. од 19.06.2008. године, закључењем анекса уговора о раду, тако што би рад обављао код Компаније „Хелиос Фибо“ (која је повезано лице са туженим) на радном месту ..., са пуним радним временом, у оквиру Сектора Тужилац, је тражио од туженог рок да би се изјаснио на учињену понуду за закључење анекса, што му није дозвољено, већ му је речено да у истом дану или потпише понуду или ће да добије отказ. Решењем туженог бр. .. од 13.08.2014. године, тужиоцу је отказан уговор о раду бр. .. од 19.06.2008. године, уз престанак радног односа са даном доношења решења, због учињене повреде радне обавезе у виду забране управљања моторним возилом „Ц“ категорије на годину дана, имајући у виду да је одбио понуду за закључење измењеног уговора о раду. Према радној књижици тужиоца, радни однос код туженог му је престао са даном 13.08. 2014. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом одредаба члана 175. став 4., 179. тачка 1. – 3., 180. ставови 1., 2. и 3. и 185. став 1. Закона о раду усвојили тужбени захтев за поништај као незаконитог решења туженог дел. бр. .. од 13.08.2014. године о отказу уговора о раду тужиоца. Према ставу нижестепених судови, наведено решење је незаконито јер је отказ дат због учињене повреде радне обавезе у виду забране управљања моторним возилом „Ц“ категорије, при чему није испоштована процедура у вези упозорења запосленог што претходити доношењу решења о престанку радног односа због овог отказног разлога. Тужени као послодавац је био дужан да тужиоца као запосленог пре доношења одлуке о престанку радног односа писаним путем упозори на постојање разлога за отказ, да наведе основ за давање отказа, чињенице и доказе који указују на то да су се стекли услови за отказ и да му упозорење достави у року од најмање 8 дана од дана достављања упозорења како би се изјаснио о наводима из упозорења, што је овде изостало, тако да је тужиоцу ускраћено право на одбрану.

Нижестепени судови су на утврђено чињенично стање правилно применили материјално право.

Одредбом члана 171. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 ... 75/14 од 21.07.2014. године), прописано је да послодавац може запосленом да понуди измену уговорених услова рада (у даљем тексту: анекс уговора), између осталог, ради упућивања на рад на одговарајући посао код другог послодавца, у складу са чланом 174. овог закона (тачка 3.); у другим случајевима утврђеним законом, општим актом и уговором о раду (тачка 6.), док је ставом 2. овог члана прописано да се одговарајућим послом у смислу става 1. тач. 1) и 3) овог члана сматра посао за чије се обављање захтева иста врста и степен стручне спреме који су утврђени уговором о раду. Одредбом члана 172. овог закона (измене и допуне објављене у „Службеном гласнику РС“ бр. 75/14) прописано је уз анекс уговора о раду (у даљем тексту: анекс уговора) послодавац дужан да запосленом достави писмено обавештење које садржи: разлоге за понуђени анекс уговора, рок у коме запослени треба да се изјасни који не може бити краћи од осам радних дана и правне последице које могу да настану непотписивањем анекса уговора (став 1.); ако запослени потпише анекс уговора у остављеном року, задржава право да пред надлежним судом оспорава законитост тог анекса (став 2.); запослени који одбије понуду анекса уговора у остављеном року, задржава право да у судском поступку поводом отказа уговора о раду у смислу члана 179. став 5. тачка 2) овог закона, оспорава законитост анекса уговора (став 3.); сматра се да је запослени одбио понуду анекса уговора ако не потпише анекс уговора у року из става 1. овог члана (став 4.).

Према одредби члана 174. став 1. Закона о раду, запослени може да буде привремено упућен на рад код другог послодавца на одговарајући посао, између осталог, ако је привремено престала потреба за његовим радом, док трају разлози за његово упућивање, а најдуже годину дана; запослени може, уз своју сагласност, у случајевима из става 1. овог члана и у другим случајевима утврђеним општим актом или уговором о раду, да буде привремено упућен на рад код другог послодавца и дуже од годину дана, док трају разлози за његово упућивање (став 2.); запослени може да буде привремено упућен у смислу става 1. овог члана у друго место рада ако су испуњени услови из члана 173. став 1. тачка 2) овог закона (став 3.); запослени са послодавцем код кога је упућен на рад закључује уговор о раду на одређено време (став 4.); по истеку рока на који је упућен на рад код другог послодавца запослени има право да се врати на рад код послодавца који га је упутио (став 5.)

Одредбом члана 175. став 4. Закона о раду прописано је да радни однос престаје отказом уговора о раду од стране послодавца или запосленог. Одредбом члана 176. овог закона, прописано је да запосленом престаје радни однос независно од његове воље и воље послодавца, између осталог, ако му је, по одредбама закона, односно правноснажној одлуци суда или другог органа, забрањено да обавља одређене послове, а не може да му се обезбеди обављање других послова – даном достављања правноснажне одлуке (тачка 2.). Одредбом члана 179. став 1. Закона о раду, прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на радну способност запосленог, његово понашање и потребе послодавца и то, између осталог, ако запослени својом кривицом учини повреду радне обавезе утврђене општим актом или уговором о раду (тачка 2.). Одредбом става 4. овог члана прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца и то ако одбије закључење анекса уговора у смислу члана 171. став 1. тачке 1-5) овог закона.

Према члану 180. став 1. Закона о раду, послодавац је дужан да пре отказа уговора о раду у случају из члана 179. ставови 2. и 3., запосленог писаним путем упозори на постојање разлога за отказ уговора о раду и да му остави рок од најмање 8 дана од дана достављања упозорења да се изјасни на наводе из упозорења.

По оцени Врховног суда решење туженог бр. .. од 13.08.2014. године о отказу уговора о раду тужиоцу је незаконито. Супротно наводима ревизије, предметно решење није донето с позивањем на члан 176. Закона о раду (који регулише престанак радног односа независно од воље запосленог и послодавца). Наиме, према утврђеном чињеничном стању, након пријема извештаја МУП-а РС од 22.07.2014. године према којем је тужиоцу (који је код туженог обављао послове возача теретног возила) решењем Другог основног суда у Београду од 11.06.2014. године изречена мера забране управљања моторним возилом „Ц“ категорије у трајању од једне године, након што тужилац није прихватио понуду туженог од 13.08.2014. године за измену уговора о раду, предметним решењем туженог бр. бр. .. од 13.08.2014. године тужиоцу је отказан уговор о раду због два разлога (иако је у изреци решења наведен само један): учињене повреде радне обавезе у виду забране управљања моторним возилом „Ц“ категорије у трајању од годину дана и одбијања понуде за закључење измењеног уговора о раду од 13.08.2014. године (како је то наведено у образложењу). Из наведеног произлази да се тужени као послодавац определио за отказни разлог из члана 179. став 2. Закона о раду стављањем тужиоцу на терет да је извршио повреду радне обавезе због које по закону могуће изрећи мера престанка радног односа а то је изречена мера забране управљања моторним возилом „Ц“ категорије на годину дана.

Предметно решење о отказу уговора о раду не садржи све што је потребно да би се испунила законска форма за отказ уговора о раду, нити је поштована процедура која би омогућила тужиоцу да се брани од навода који су му стављени на терет. Услов за одговорности запосленог по основу члана 179. став 2. Закона о раду је повреда радне обавезе која мора бити конкретизована општим актом послодавца или уговором о раду, као и кривица запосленог (као субјективни елемент повреде радне обавезе), што тужени применом правила о терету доказивања из члана 231. ЗПП није доказао. У предметном решењу је само уопштено наведено да тужиоцу престаје радни однос због учињене повреде радне обавезе тј. изречене мере забране управљања моторним возилом „Ц“ категорије на период од годину дана, без конкретизације места, времена, начина извршења односно конкретизовања било које радње тужиоца која се може подвести под повреду радне обавезе (која му је стављена на терет). Поред тога, изостало је достављање упозорења тужиоца на учињену повреду радне обавезе у смислу одредаба члана 185. ставови 2. до 5. Закона о раду како би могао да изнесе своју одбрану, чиме му је ускраћено право на одбрану.

Поред тога, по оцени Врховног суда нису били испуњени услови ни за доношење побијаног решења применом цитиране одредбе члана 179. став 4. Закона о раду јер тужени изведеним доказима није доказао да је тужилац без оправданих разлога одбио понуду туженог од 13.08.2014. године за закључење анекса уговора у смислу члана 171. став 1. тачке 1-5) овог закона. Наиме, одбијање тужиоца да закључи анекс уговора о раду не може бити само по себи разлог за отказ уговора о раду у ситуацији када је утврђено да тужени приликом понуде за закључење анекса уговора о раду није поступио на начин прописан чланом 172. став 1. Закона о раду тако што би

уз анекс уговора о раду доставио запосленом писмено обавештење које садржи разлоге за понуђени анекс уговора, рок у коме запослени треба да се изјасни који не може бити краћи од осам радних дана и правне последице које могу да настану непотписивањем анекса уговора, већ му је речено да у истом дану или потпише понуду или ће да добије отказ.

Осим тога, супротно наводима ревизије, тужени није доказао ни испуњеност услова за престанак радног односа тужиоцу независно од његове воље као запосленог и воље послодавца применом члана 176. тачка 2. Закона о раду. Само по себи изрицање мера забране управљања моторним возилом „Ц“ категорије у трајању од годину дана не доводи по аутоматизму до престанка радног односа запосленог (који код послодавца обавља послове возача) по сили закона даном достављања правноснажне одлуке, већ је неопходно и да послодавац не може да запосленом обезбеди обављање других послова. У конкретном случају, тужени изведеним доказима у смислу члана 231. ЗПП није доказао да тужиоцу није могао да обезбеди обављање других послова код себе, већ му је понудио измену уговора о раду тако што би обављао послове ... код другог послодавца (који је повезано лице са туженим), али без поштовања услова из члана 172. став 1. Закона о раду под којима се та понуда може учинити.

Остале изнете ревизијске наводе Врховни суд је оценио неоснованим зато што се њима посредно указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, што на основу члана 407. став 2. ЗПП није дозвољен ревизијски разлог, уз понављање разлога који су истицани у жалби, а који су били предмет оцене од стране другостепеног суда.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић